

A jövő feladatai.

Írta: Gál Miksa.

A közel jövőben első sorban megoldandó feladatok közé tartozik: földbirtokunk demokratizálása. Ennek a fontos kérdésnek a megoldásához fűződnek mindazok a feladatok, amelyek gyökeres megoldását eddigelé a földbirtok helytelen, igazságtalan eloszlása akadályozta meg. Hiszen tudjuk nagyon jól, hogy nálunk két birtokkategória áll fenn, a 100 holdon aluli és az ezen felüli. Utóbbiak állományunkból 54%-ot, tehát a felénél jóval többet, kerekszámban 26 és fél millió katasztrális holdat absorbeálnak és 28.000 birtokosra, vagy birtokra oszlanak, a 100 holdon aluli birtokok, illetve birtokosok száma 1.674,677 és ezek az összállomány 46%-ával, tehát 22 és fél millió holddal rendelkeznek. Ebből az az anomália áll elő, hogy az összirtokok, illetve birtokosok 1.64%-a kezében tartja az összingatlan 54%-át és 98.36 %-ára mindössze 46% esik. Erre az anomáliára vezethető vissza a kivándorlás, az egyke rendszer, mezőgazdaságunk improduktivitása, adórendszerünk helytelensége, kirívó igazságtalansága. A 26 és fél millió hold nagybirtokból 19.3 millió a kötött, a forgalomból kivont birtokra esik. Horribilis szám, az összirtok majdnem 40%-a ez. Ez a nagyszámu kötött birtok, amelyek különösen a Dunántul és az Alföldön terpeszkednek, megölője minden modern gazdálkodásnak. Valóban be kell látnunk — mondja Hegedüs Loránt „A magyarság jövője a háboru után” című könyvében, — hogy a néptelepítés ezen akadály nem lehet egy természetes processzus, hanem egy rég elavult jogrendszer, amely az egészséges, demokratikus földbirtokpolitikát mesterségesen megköti. A földbirtok megkötése által Magyarország és a magyarság tulajdonképeni életfónala egy teljes harmad erejéig örökre kartellirozva van!

Németország sokkal demokratikusabb állam és mégis megfontolás tárgyává tették ott a kötött birtokoknak — noha ott sokkal kisebb átlagkiterjedésük — a feloldását, mert — mondják — a paraszt birtok, miután több munkáskezet saját hasznára foglalkoztat, előnyösebb az államra és mert a hiányzó katonanyag csak a parasztságból fedezhető. Evvel kapcsolatosan mondja Hegedüs a hitbizományokról: Sohasem birtam fel-fogni, hogy egyes családokat nemzeti érdekből akkor kellene megvédeni, amikor tízezer kivándorolnak és százezren a harctéren lelnek hősi halálukat; nem értem, *miért kell egy vagy egyes névek megmentése miatt a nemzet életérdekét feláldozni!* De — mondja más helyen — látjuk, hogy a földbirtok, még pedig első sorban a kötött földbirtok, extenzív gazdálkodás folytán csekély hozadéka miatt már államháztartásunkat is fenyegeti és hogy így fináncpolitikai szempontból is a rendszeren változtatnunk kell!

Azt tudjuk, hogy közterheink nagyon csekély része terheli földbirtokunkat. Amikor a fogyasztási adók az 1908—12 évi ötödben 236 millióról 301 millióra, a jövedékek 188 millióról 301 millióra, az egyvedékek 277 millióról 306 millióra, a kereseti adók 52 millióról 58 millióra emelkedtek, akkor a fundált jövedelmű földadó 74 millióról 70 millióra csökkent! Noha *Fellner* az ingatlan jövedelmet 4.549,495.000 koronára teszi! A 20.000 koronán felüli hadsegélyjövdelem adó kirovásánál 775 millió bruttójövdelemet vallottak be és ebből csak 224 milliót, tehát 29%-ot vallottak be földbirtokosaink. Holott *Fellner* szerint a nemzeti vagyon 48%-a esik ingatlanra! A Wekerle-féle adótörvényekből, csak az új földadótörvény lépett életbe. Ez az eddigi 25 és fél % helyett a kataszteri tiszta jövedelem 20%-át állapítja meg adókulcs gyanánt, de a föld tényleges hozamát a földadókataszter kiigazításával

történő helyesebb kipuhatólása után kívánta ellensúlyozni. Az eredmény elég szálnalmas. 1911-ben a régi adózási rendszer alapján 73 millió földadó folyt be, 1912-ben 70 és 1913-ban 62 millió! Hogy milyen volt ez a kataszteri kiigazítás, látjuk, hogy Szege város ingatlan állományának értéke annak folytán — noha csak papiroson — egy fél millióval csökkent. Ez a 71000 hold alig van 9 millióra értékelve, holott csak a 42000 hold bér föld 84 milliót ér meg! Csakhogy 84 milliónak megfelelő hozamot nem biztosít, de 9 milliónak igen.

Ez az állapot — nemde — így fenn nem tartható!

Azt mondja *Schuller* Rudolf dr. „A Monarchia” 2-ik füzetben megjelent „Kriegsziele, über die man schreiben darf” című cikkében, hogy a háborus célok legelsője az kell legyen, hadseregünket a háboru után oly erősnek és hatalmasnak fenntartani, a hogyan csak bírjuk. Egy erős hadsereg a háboru után is épugy egyetlen oltalma lesz önállóságunknak, mint a háboru előtt és alatt. És itt felvetődik a kérdés, áll-e módunkban oly hadsereget teremteni, amely az idők legmagasabb követelményeinek megfelelően? Így *Schuller*. És igazat mond. A háboru nem fogja az örökbéke álmát közelebb hozni a megvalósuláshoz. Ellenkezőleg! Már pedig, amikor tudjuk, hogy százezren elpusztultak és pusztulnak a harctereken, amikor a hazaérkezőkből új adóalanyok lesznek, akik — ha közzgazdaságunk a régi retrograd uton fog tovább haladni — a roppant terhek elől inkább a külföldre fognak kiszökni, amikor — amint Hegedüs elárulja nekünk — Amerikában óriási propagandát fejtenek ki, hogy a háboru után, ne csak a fölünk elszakadt százezreket teljesen magához édesítsék, hanem még újabb százezreket magához szólítsanak, be fogjuk látni, hogy valamit tenni kell. Iparunkat nem demokratizálhatjuk, mert nagyipar felett nem rendelkezünk és mert az ipar e demokrácia szülöttje. Agrárállam vagyunk, tehát földbirtokunkat kell demokratizálnunk, azt, amely mindig a középkor maradványi rendszerén élösködik, azt, amely nem terem és alkot, hanem letarol mindent és megakaszt minden fejlődést.

A mai rendszer — kiált fel Hegedüs — fajunkra való súlyos következmények és veszedelmek nélkül a háboru után fenn nem tartható. Mert nálunk ép az egészségtelen birtokfelosztás miatt, a háboru hajtó ereje az új, békés időszak teremtő munkájába másképp át nem vezethető, mint egészséges birtokpolitika megteremtése által.

A reánk háruló feladatok legsürgősebbje a földreform, ennél fontosabb nincs. És ezt a reformot nem is a háboru után kell megoldani, hanem most a háboru kellő közepén, vagy — adja isten — végén, de feltétlenül most. Nemcsak amiatt, mert az összes német nemzetgazdák folytonosan csak azt hangoztatják, hogy nálunk így nem maradhat tovább a mezőgazdaság, hogy az egymásra utalt államok már csak háborus érdekből sem nézhetik tétlenül, hogy a magyar föld az 1900—1912 évek átlagában 12.24 mázsa búzát adott a német 20 mázsával szemben (hektáronként!) és 14 mázsa tengerit a romániai 15.6 mázsával szemben. Nemcsak amiatt, mert azok után a szomorú tapasztalatok után, amelyeket tettünk és teszünk a lisztrel, amely nincs, a rozs kenyérrel, a tengeri kenyérlisztrel, önmagunknak mondhatjuk, hogy a többtermelés szükségessége nem magánérdek többé, hanem háborus érdek, életkézés, amely miatt mindazon akadályokat, amelyek ezen kérdés gyökeres megoldásának útjában állanak, le kell rombolni! Mondom, nemcsak ezek miatt, de azon erkölcsi és anyagi kötelességünk miatt is, amely terhel minket, terheli az államot, a kormányt a rokkantakkal szemben is. A földbirtok reformját meg kell oldani a há-

boru alatt, mert — amint azt Hegedüs nagyon helyesen hangoztatja — a háboruból hazaérkező harcosainkat, rokkantainkat, hőseinket kész tervvel, sőt kész munkával kell fogadnunk!

Tisztviselők közös konyhája.

— A szervező-bizottság értekezlete. —

(Saját tudósítónktól.) A Délmagyarország több ízben megemlékezett már arról, hogy a Felebaráti Szeretet Szövetség közös konyhát akar felállítani, ahol a tisztviselők olcsó és házi ellátásban részesülnének. Az intézmény perpektuálása érdekében a szervező-bizottság szombaton délután a Stefánia kiosk helyiségében értekezletet tartott, a melyen elhatározták, hogy a tisztviselők közös konyháját felállítják. Az értekezlet egy előkészítő-bizottságot küldött ki a közös konyha költségvetésének és étkezési rendjének megállapítására.

Az értekezleten történekről az alábbi tudósításunk számol be:

Az értekezletet *Reök* Ivánné elnöknő nyitotta meg, aki ismertette az összejövetel célját, kifejtette a közös konyha felállításának szükségességét és fölvetette azt a kérdést, vajjon annak tudatában, hogy a város, mint ismeretes, hasonló tervvel foglalkozik, jogosult-e mégis egy másik közös konyha felállítása is. Véleménye szerint a Felebaráti Szeretet Szövetség akciója a városi kifőzés létesítésével nem veszíti el életképességét, mert a szövetség azok számára kívánja az intézményt megvalósítani, akik a hatósági konyhán amugy sem étkeznének. Kéri a megjelentekeket, hogy a kérdésre vonatkozólag mondják el véleményüket.

A vitát *Vásárhelyi* Julia felszólalása vezette be, aki amellet foglal állást, hogy a szövetség ne indítson külön akciót, hanem lépjen a városi közös konyha szolgálatába. Az indítványt hosszabb vita követte. *Kerner* Jenő felügyelő a külön akció jogosultságát hangoztatja, mert a szövetség mozgalma teljesen altruisztikus alapon mozog. Özvegy *Szamosi* Györgyné kifejti, hogy a városi kifőző után nem lehet minden tisztviselőnek az igényeit kielégíteni, tehát a szövetség akciójára feltétlenül szükség van. Házi el-látást, — amint a szövetség tervezi — a városi kifőző nem tud biztosítani és arra sem vállalkozhatik, hogy a tisztviselő-családokat beszerzési áron élelmiszerekkel lássa el. A városi kifőzőnek másrészt nagyobb tömeget kell ellátni, míg a szövetség egyelőre csupán 50 jelentkezőre számít.

Berger Vilma szintén a tisztviselő-konyha felállítása mellett szólal fel. Szükségesnek tartja a részletkérdések megállapítását, mert a tisztviselőknek tudniok kell, hogy milyen ellátást és minő áron tud részükre biztosítani az egyesület. *Nagy* Zoltán törvényszéki bíró hasonló értelemben nyilatkozik. Nem hiszi, hogy a tisztviselő-konyha a városi kifőzőnek riválisa lenne és a szövetség akcióját megvalósítandónak tartja, ha az erkölcsi és anyagi garanciák előzetesen biztosíthatnak. *Reök* Ivánné válaszol a felszólalásokra és a kifejezésre jutott aggodalmakat eloszlatja. Dr. *Rusz* Gusztávné ezután előterjeszti a föltételes költségelírányzatot és étkezési tervet, a melybe a vacsorát nem számították be. E